

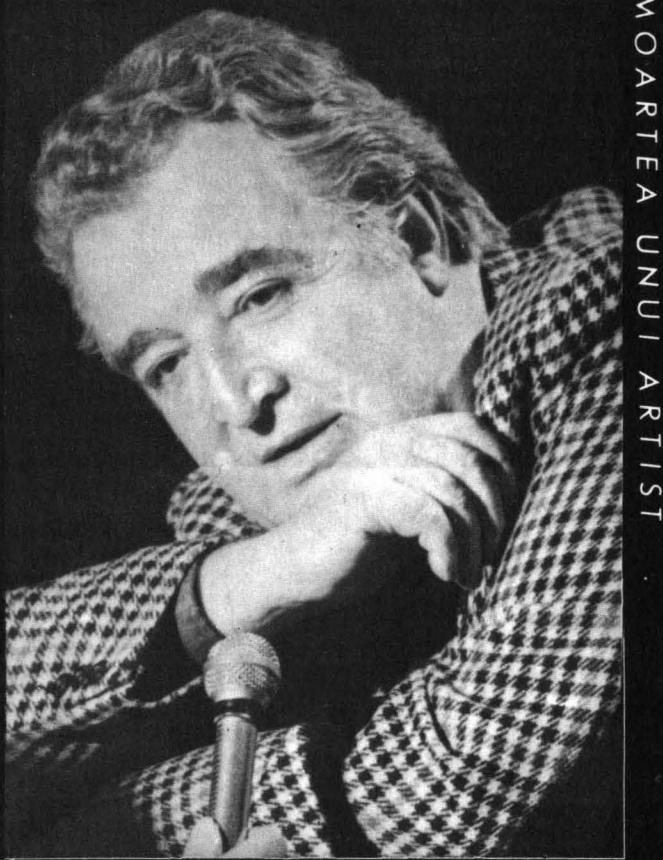
DREPT LA NEUITARE

Credeam că o să trăiască o sută de ani. Poate fiindcă avea un fel de a rîde unic și absolut inimitabil. Dacă trecea pe la redacție și se acuia la un colț de masă, pentru o «scurtă șuetă», toată lumea aflată acolo cu treburii mai mult sau mai puțin prezente le lăsa băltă și se aduna în jurul lui. La drept vorbind, nu se închega o «șuetă», doar el povestea, poveste, un fluviu de înțimplări șerpuind printre insule ale amintirii, un vîrtej de personaje, rafale de vorbe de duh, și din cînd în cînd, ca dintr-un vulcan în erupție, jetul fierbinte al unui hohot care mai întîi bolborosea în trupul mătăhălos, apoi urca într-un soi de nechezat teribil și se prăvălea în cascădă din înalt, un hohot de o lăcombeie vitală pantagruelică. Dacă nu știai de vizita lui și te pomeneai singur, uitat cu ale tale la distanță de trei încăperi, tresărei înfioret și te grăbeai într-acolo, ca să te lași îngrijit de acest fenomen al naturii (umane). De altfel, întrregul său stil de viață, jovial, deconfrat, sfida cenușul, inhibiției și încrecenarea din jur; cultivă un protocol al mondenității, nu oculea ospețele rafinate, descriindu-le apoi voluptuos, dădea bacău boierește curierelor și șoferilor ce se înghesuau să-i facă vreun comision, își organiza niște vacanțe de vis. De ce să nu fi trăit o sută de ani? Poate fiindcă, ascunsă în inima acestui declarat hedonist ca viermele într-un superb măr rumen, o fibră de sensibilitate prea vulnerabilă n-a mai rezistat supraîncarcării?

Istoricul de teatru se vor pricepe desigur mai bine să-i definească locul în existența primei scene a fării, fiind datele carierei lui de actor și de regizor vreme de patru decenii. Altceva sămăc acum nevoia să rămînă scris în paginile revistei căreia i-a fost statonnic și prețuit colaborator — căci avea «condei», avea harul și placerea scrisului, precum și «datoria» nativă în stare să susțină cu vigoarea realului combusția acestui har, adică un simț al observației extrem de fin și de nuanță și o memorie, cum se zice, «de elefant». Ceva cu privire la omul Mihai Berechet.

Era un fiinăr subțirel, cu alură de june-prim, atunci, în 1949, cînd s-a pomenit printre monștrii sacri ce alcătuiau vîrstă de aur a Teatrului Național. S-a maturizat în frână lor de lumină și a dobîndit pentru totdeauna sentimentul apartenenței la o lume ideală, înălăturul căreia și-a orînduit propriile valori sufletești, imune la prăbușiri și erodări. Credea în ideea de elită, nu pierduse gustul libertății, profesa o morală a toleranței. Avea cultul prieteniei și făcea din aceasta o artă; aș înărzni să afir美 chiar că modul său de a trăi prietenia, înălăptuind firesc delicata transfuzie de afect în relația colegială și de lucru, a fost suprema lui reușită artistică. Cînd necruțătoarele legi biologice au început să răreasă rîndurile celor pe care-i iubea, a luat pe cont propriu un fel de rezistență surzișoare dar tenace împotriva uitării. Scria. Publica. Articole. Cărți. Condeul lui suplu, plin de umor, se mlădia după subiect, cu o tandrețe nealiterată de prejudecăți idolatre. În «galeria» lui, umbrele ilustre ieșeau din rama portretului, respirau, se trezeau, din înțepeneala la care le condamnă obișnuințele panegirice, îngăduindu-și mici frivoliță, trăsneli nevinovate. Bălfăjeanu, Mihai Popescu, Sică Alexandrescu, Șahighian și alții, și alții... Citeodată, gestul său presupunea nu numai generozitate, ci de-a dreptul curaj: puțini știu că s-a luptat cu interdicțiile cenzurii, aflată într-un moment de sporită vigilență, pentru ca frecrea dintre cei vîi și doamnei Elena Pătrășcanu, scenograf de excepțională valoare și prietenă din anii restrîștei, să nu se petreacă în rușinoasă nepomenire. Râzboiul lui cu uitarea depășea deseori limita paginii tipărite. Vorbea neobosit la înțilniri evocatoare. Dar nu voia doar să-i readucă printre noi pe cei pășiți dincolo de prag, ci încerca să spargă zidul de tăcere dintre public și cei care, înainte de a dobîndi dreptul de a intra în legendă, își fac stagiul în purgatoriu anonimatului, obligați de ingrăta «vîrstă a pensiei». Cu titlu de exemplu: «a doua viață» a nonagenarei doamne Silvia Dumitrescu-Timică, în spectacolul Micul infern la Teatrul «Noftara» — o performanță din toate punctele de vedere. Si o performanță a prieteniei.

I.P.

MOARTEA UNUI ARTIST

PORTRET ÎN LACRIMA DURERII

Un om rubicond și jovial, vioi, politicos și mondèn, iubitor de copii, un neîntrecut povestitor și un causeur de mare clasă, cum puțini am întîlnit. Un om de o vastă cultură, vorbitor de franceză și engleză. Mihai Berechet, actor de teatru și de film, regizor de teatru și televiziune, a fost în același timp un scriitor cu verb viguros și imaginistică bogată, un eseist de înaltă ținută și un portretist memorabil. Cunoștea pe toată lumea și era cunoscut de foți. Avea o memorie a oamenilor, numelor, faptelor, anilor, înțimplărilor, a vestimentației și a modei, a străzilor și caselor, extraordinară.

Călător prin Rusia, Europa și America, se simțea un liber cetățean al lumii, dar și un bun patriot, care se întorcea de fiecare dată acasă, în modestul apartament de lîngă Universitate, alături de cea mai iubitoare și apropiată ființă, credincioasaă colaboratoare, soția lui Anca, Doamna Anca Șahighian.

A montat zeci de spectacole. Sute de mii de spectatori i-au văzut creațiile și l-au iubit, pentru că și el i-a iubit, găsind în această iubire răfuarea de a exista. Patruzeci și patru de ani de carieră frumoasă, disciplinată pînă la scrupulozitate, fără fisură. Nu a căutat protecție și nu a protejat pe nimeni.

Adevărată enciclopedie vie, a fost un mare pedagog. La repetițiile lui toată lumea venea cu bucurie, ca la o sărbătoare a spiritului, pentru că avea ce vedea, ce auzi, ce învăță. Puteai să îneviți de la el cum să mergi pe scenă, cum să te așezi, cum să porți un costum, cum să spui o replică, un cuvînt... Cum să fii domn sau făran, nobil sau vagabond. Avea grija de actori și-i iubea. Purta cel mai înalt respect, și chiar îl impunea dacă era nevoie, față de marii actori ai teatrului. Avea, și grija părintească față de cei tineri.

Era prietenos cu oamenii de scenă și le cerea părere, solicitîndu-le astfel participarea afectivă și priceperea. Spec-